

12-1 Hage

På lokalmålet uttales gardsnavnet Hågå. Gardene som hadde skog inntil jordene hadde ofte beiter i en overgangssone. Slikt beite ble kalt en hågå. Når det blir brukt som navn på en gard tyder det på den i sin tid er utskilt fra en nabogard, i dette tilfellet fra Mæhlum. Mæhlum besto av to gardar, østre og vestre. Østre Mæhlum var den delen som lå inntil Hage og ble på 1820-tallet kjøpt av Paul Hage og slått sammen med hans gard. Samme slekt satt på Hage i mer enn 200 år før Ole Hage i 1877 solgte til Ole Christian Johannessen Neraasen. Nåværende eierfamilie kom inn i 1888, da sistnevnte solgte til Ole Nilsen Løken fra Søndre Land.

Jo Hågå (1800-1875)

Han het egentlig John Tordsen, kom fra Øvre Braastad, og skulle på flere måter få stor betydning for musikklivet i Vardal. Han var født på Øvre Braastad som sønn av Ellen Andersdatter Nøkleberg fra Østre Toten og Tord Olsen Braastad. John hadde en eldre bror som tok over garden, men selv ble han gardbruker på Hage gjennom å gifte seg med gardjenta Sidsel Paulsdatter (1809-1856). Ellen og Jo fikk to barn, Else Tonette som døde ugift 22 år gammel. Ole Hage var født i 1831. Han giftet seg ikke, hadde ikke barn og garden gikk ut av slekten.

Jo må tidlig ha avslørt interesse og talent for musikk. Rett etter sin konfirmasjon kom han i lære hos organisten og orgelbyggeren Christian Ingelstad på Østre Toten. I 1822 fikk han stilling som organist i Vardal kirke. Jo Hågå interesserte seg sterkt for mekanikk og særlig for det som får orgler til å virke. Hjemme på Hage gjorde han i stand et verksted, der han produserte orgler. I årenes løp ble det mange kirkeinstrumenter, til kirkene Vardal, gamle Hunn, Seegård og Nykirke. Han bygde også to orgler til eget bruk og var organist ved kirkene Hunn og Vardal. Jo tok imot unggutter som ville lære faget. Den aller flinkeste var Peter Berntzen som skulle bli opphavet til familien som bygde orgelfabrikken i Snertingdal.

Jo Hågå påtok seg også reparasjon av orgler. Vinteren 1851/52 var han med på et omfattende oppdrag på orgelet i Ringsaker kirke. Oppdragsgiveren var Lars Jensen på Velt-Ringsak som var en av de rikeste og mektigste menn på Hedmarken. Mannen var på denne tiden også kirkesanger og klokker og den ansvarlige for arbeidet. Jo var innkvartert på garden og spiste måltidene sammen med de andre håndverkerne ved et bord for seg selv. Sjølfolket spiste i stua. Jo hadde selskap ved bordet av en kar fra Biri som lappet gamle sko og sydde nye til folket på garden. Det var lørdag, og Jo og skomakeren hadde tenkt seg hjem. Den joviale storbonden og klokkeren Lars Jensen slo av en prat med karene ved

håndverkerbordet: «Nå, har de skyss hemmatt, karer?» prøvde han seg. «Je har så rimelige skor at je tenkjer je går hemmatt tæl Biri, je», sa skomakeren. Lars ville følge opp spøken og sa henvendt til Jo: «Å du tener væl så bra at du leier skyss, du?» «Dæ kjæm skyss å kar å henter meg gratis, dæ er fint å kjøre på isa nå». «Har du hest sjøl, kænsje? Er det son din som kjæm?» «Je tenkje kjærringa seinne stællkarn. Hæn er fast skysskar på garda», sa Jo litt brydd. Lars Jensen var blitt nysgjerrig på denne håndverkeren og spurte videre: «Har du stællkar, har du væl stor gard å, da?» «Je er itte sikker på å proprietærn meine mæ stor gard, je». Jo så kvasst på Lars som merket ironien.

Men han ga seg ikke: «På Velt-Ringsak har vi seks hester og 20 naut, og dæ skulle væl vara en bra stor gard, tenkjer je» «Da er garn min dobbelt så stor som din, om det er no å tala på. Je bryr meg itte mye om slikt je. Men på Hågå hadde vi 14 hester, 44 kyr og 60 sauer da vi sette inn dyra i fjor haust. Men dær kjæm skyssen, dætta er Hågå-bjelle hører je. Jeg har laga a sjøl. Takk for meg, je lyt skunne meg», sa Jo og gikk raskt ut. Lars fulgte etter og ønsket velkommen tilbake. Sjelden hadde han sett finere hest og doning. Han ble stående lenge å se etter skyssen som for sørover. Men ingen så skomakeren som gikk på haulsko på blanke isen mot Biri.

Historien er fortalt av Nils Thorsrud. Han hadde hørt den av sin bestemor, Pernille Hansdatter, som kom fra Ringsaker.

Ole N. Løken (1860-1939)

Ole N. Løken ble født på Øvre Løken i Søndre Land som sønn av Henrikke og Nils Løken. Han var eldste sønn, men det var den mye yngre broren Svein som tok over farsgården. Ole giftet seg med Ingeborg Mathilde Bøe (1865-1946) som var datter av Oline Johanne Magnussen og underoffiser Knud Nilsen Bøe fra Sør-Aurdal. I det sivile liv arbeidet Knud som vegoppsynsmann. Oline var datter av Ingeborg og Ole Magnussen som kom til Østre Skjerven i 1850. Ingeborg Mathilde og Ole Løken fikk barna:

1. Hilda Løken (1892-1980) giftet seg med ingeniør Lars Houth som kjøpte Lysaker i Vardal.
2. Nils Løken (1895-1979) tok over Hage etter foreldrene. Han levde ugift og hadde ikke barn.
3. Synnøve Løken (1899-1979) giftet seg med Harald Hørstad som var gardbruker på Hørstad i Vardal.
4. Margit Løken (1895-1992) giftet seg med dyrlegen Rolf Braastad på Eidsvold.

Ole N. Løken kjøpte Hage i 1888. Fra samme året forpaktet han prestegården i Vardal av prost og sogneprest Peter Blom. I 1891 bodde Ole som ugift gardbruker

på Hage. Han og Ingeborg må ha giftet seg ved disse tider, idet Hilda ble født i 1892. Ole Løken kjøpte i 1900 skogeiendommen Sollien i Søndre Land for 10 000 kroner inklusive løsøre. I 1915 solgte han eiendommen med fallrettigheter til A/S Skrankefoss Træsliperi for 170 000 kroner og kunne innkassere en pen gevinst på disse årene. Ingeborg og Ole bosatte seg på Sollien og forpaktet bort Hage til Ole Rogne som var gift med Lisa Magnussen, mor til Ludvig Skjerven på By. I 1910 var familien Løken samlet på Hage. Sammen med Magnus Aanstad kjøpte Ole N. Løken i 1906 1000 mål skog fra Vestre Skjerven. Onstad hadde vært forpakter på garden.

Nils Løken hadde ikke barn. Han overdro Hage i 1959 til søstersønnen Jens Houth (1922-1997) som var gift med Sigrun Hasselknippe (1926-1972). Selv drev han oppdrett med en pelsdyrfarm på en parsell som var skilt ut fra garden.

Eierskifter iht. pantebok:

1829 Skjøte fra Paul Olsen til John Tordsen

1877 Skjøte fra skifteforvalteren i Ole Johnsens bo til Ole Kristian Johannessen

1888 Skjøte fra Ole Chr. Hage til Ole Nilsen Løken

1912 Skjøte fra Ole Nilsen Løken til sønn Nils Olsen Løken

1959 Skjøte til søstersønn Jens Houth

1989 Skjøte til Jens Ole Houth

Norske gardsbruk 1999:

1959-1989: Jens Houth gift med Sigrun Hasselknippe

1989- Jens Ole Houth, f. 1956 gift med May Lisbeth Glommen, f. 1956